

C. Fijnaut, 'De toelating van raadslieden tot het politieke verdachtenverhoor', Arnhem/Antwerpen, Gouda Quint/Kluwer rechtswetenschappen, 1987, 561 p.

De behandelde problematiek is tegelijk actueel en omstreden en dit zeker wat Nederland en België betreft.

De origine van dit boek is een opdracht van de Nederlandse Minister van Justitie F. Korthals Altes, resulterend uit een opdracht van de Tweede Kamer. C. Fijnaut heeft er duidelijk (zoals verwacht) een grondig onderzoekswerk van gemaakt (naar zijn zeggen drie jaar) en dit binnen het raam van zijn (toenmalige) verbondenheid met het W.O.D.C.

Het werk wint nog aan actualiteit als het gezien wordt als een mogelijke aanzet tot meer onderzoek naar het functioneren van het strafproces (-recht) vooral op politieel niveau. Niet alleen in Nederland maar ook in België komt dit maar met mondjesmaat tot stand. Dit is niet te verwonderen als men eigenlijk (teveel) uitgaat van de visie dat afwezigheid van reglementering garantie is voor soepelheid en vrijheid bij het uitoefenen van de politiefunctie.

C. Fijnaut schetst zeer goed de evolutie in benadering en de (poging tot) realisaties in Nederland, Duitsland, de Verenigde Staten (Miranda) en de Scandinavische landen. Graag zag ik hier wat meer studie en analyse van toestanden in landen die de aanwezigheid van de advocaat bij het verhoor actief hebben afgewezen.

Vergelijkingen met het buitenland blijven moeilijk te maken, aangezien deze landen andere systemen van strafvordering kennen. Ook de politiestructuur en -dichtheid verschilt meestal.

Terecht stelt de auteur ook dat het al dan niet toelaten van de raadsman bij het verhoor meer is dan een strafrechtspolitiek-ideologische beslissing. Er zijn natuurlijk ook argumenten van doelmatigheid en efficiëntie, meerkosten en organisatorische problemen. Een eventuele beslissing tot realisatie vraagt aanpassing van de advocaat en bijscholing van de politie. Er zal ook moeten gedacht worden aan tactische normen die bij het 'nieuwe' verhoor zullen toegepast worden.

De fundamentele vraag, die zeker in België (voorlopig) nog onbeantwoord blijft is het feit dat deze eventuele vernieuwing (vooralsnog) niet past in het geheimgehouden voor- en gerechtelijk onderzoek. Wat baat het de advocaat te laten aanwezig zijn bij een bepaald onderdeel van het onderzoek als het globale dossier (en de andere, soms meer fundamentele activiteiten) voor hem verstoken blijven.

Ook onderschat C. Fijnaut wellicht de aversie die bij politiemensen (en wellicht ook bij heel wat verdachten) optreedt bij inmenging in het subtiele spel dat het verhoor eigenlijk toch wel is. Dit blijkt ook wel voldoende bij het inrichten en de te loorgang van Miranda in de V.S. Deze aversie geldt niet alleen voor de eventuele aanwezigheid van advocaten maar ook voor psychiaters en andere deskundigen, collega's die niet met de te verhoren personen in 'contact' zijn.

Al bij al een prachtige studie die op een zeer verrijkende wijze de gestelde problematiek behandelt.

Willy Bruggeman